

Ιστορίες τυπογραφίας μέσα από το μουσείο της εφημερίδας *Χανιώτικα Νέα*

Έλια Κουμή

Υπεύθυνη Επικοινωνίας

Μουσείο Τυπογραφίας

Βιοτεχνικό Πάρκο Χανίων

73200 Χανιά, Κρήτη

H/T: info at typography-museum dot gr

URL: http://www.typography-museum.gr

Το Μουσείο Τυπογραφίας της εφημερίδας *Χανιώτικα Νέα* λειτουργεί στα Χανιά της Κρήτης από το 2005. Ιδρυτής και ψυχή του μουσείου είναι ο ιδιοκτήτης και εκδότης της εφημερίδας, Γιάννης Γαρεδάκης, ο οποίος στα περισσότερα από 40 χρόνια εμπειρίας του είχε την τύχη να ζήσει από κοντά τις ραγδαίες εξελίξεις στην τυπογραφία του 20ού αιώνα. Το μουσείο, ένα από τα λίγα του είδους του στον ελλαδικό χώρο, προσελκύει πολλούς επισκέπτες και ευελπιστεί να επεκταθεί με νέα εκθέματα.

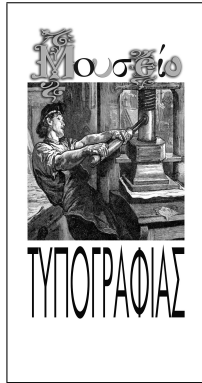
Stories in print at the museum of the newspaper *Chaniotika Nea*, by Elia Koumi — The Museum of Typography of the newspaper *Chaniotika Nea* is in operation in Chania (Crete, Greece) since 2005. Founder and soul of the museum is the publisher and editor of the newspaper, Giannis Gareidakis, who during his 40 year career had the opportunity to experience the evolution of 20th century typography. The museum, a rare one of its kind in Greece, is attracting many visitors, and aspires to expand with new exhibits.

Περισσότερα από πεντακόσια χρόνια ζωής μετρά η Τυπογραφία στην Ευρώπη, από το πρώτο κείμενο που τύπωσε ο Γουτεμβέργιος χρησιμοποιώντας χυτά τυπογραφικά στοιχεία, στοιχειοθεσία, χειροκίνητο πιεστήριο και τυπογραφική μελάνη. Το πρώτο βιβλίο με χρήση κινητών στοιχείων, η Βίβλος, θεωρείται ότι τυπώθηκε γύρω στο 1455 στο εργαστήριο του Γουτεμβέργιου, στο Μάιντς της Γερμανίας.

Από τότε μέχρι σήμερα εκατομμύρια έντυπα έχουν τυπωθεί σε όλο τον κόσμο μεταφέροντας ιδέες, καταγράφοντας γεγονότα, γράφοντας ιστορία, περιδιαβάζοντας στα μονοπάτια της τέχνης και της λογοτεχνίας.

Στο ταξίδι της μέσα στο χρόνο, η τυπογραφία, όπως κάθε τι που έχει διάρκεια, εξελίσσεται, αλλάζει και προσαρμόζεται στις απαιτήσεις της κάθε εποχής.

Έτσι, από τα πρώτα χυτά τυπογραφικά στοιχεία που μιμούνταν την καλλιγραφία του καιρού εκείνου, έχουμε φτάσει στις αμέτρητες οικογένειες γραμματοσειρών που βρίσκονται αποθηκευμένες στη μνήμη των ηλεκτρονικών υπολογιστών. Και από τα ξύλινα ή μαντεμένα χειροκίνητα τυπογραφικά πιεστήρια, με τον μόχθο του τυπογράφου να αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της εκτυπωτικής διαδικασίας έχουμε φτάσει πλέον στα υπεραυτόματα σύγχρονα πιεστήρια, με τις ρυθμίσεις να ελέγχονται από το πάτημα ενός κουμπιού.

Αριστερά ο λογότυπος του Μουσείου Τυπογραφίας των *Χανιώτικων Νέων* και δεξιά ο κ. Γιάννης Γαρεδάκης, ιδρυτής και ψυχή του μουσείου.

Ταξιδιωτικές εντυπώσεις από αυτήν την πορεία της Τυπογραφίας έχουν συλλεχθεί με μεράκι και φυλάσσονται με προσοχή στο Μουσείο Τυπογραφίας της εφημερίδας *Χανιώτικα Νέα*. Η συλλογή του μουσείου περιλαμβάνει χειροκίνητα τυπογραφικά πιεστήρια που χρονολογούνται από τον 19ο αιώνα, αλλά και πιο σύγχρονα, αυτόματα πιεστήρια που λειτούργησαν κατά τη διάρκεια του 20ού αιώνα. Παράλληλα με αυτά παρουσιάζονται τα διάφορα εργαλεία, οι πάγκοι εργασίας, τα τυπογραφικά στοιχεία, μηχανές λι-

νοτυπίας και φωτοσύνθεσης, όλα εκείνα τα συστατικά που συντελούσαν στην αποτύπωση της έννοιας, της είδησης, της ιστορίας.

Κατά τη διάρκεια της ξενάγησης, οι επισκέπτες του μουσείου έχουν τη δυνατότητα να ταξιδεύουν για λίγο πίσω στο χρόνο παρακολουθώντας κάποια από αυτά τα μηχανήματα να πραγματοποιούν εκτυπωτικές εργασίες.

Σπάνια βιβλία που χρονολογούνται από τον 16ο αιώνα, πρωτότυπα φύλλα κρητικών εφημερίδων, από το 1890 και μετά, χάρτες, χαρτονομίσματα, γραμματόσημα εποχής αλλά και πολλά βιβλία σχετικά με την τυπογραφία συμπληρώνουν την εικόνα, ως το αποτέλεσμα της εκτυπωτικής διαδικασίας.

Τα σαράντα χρόνια έκδοσης των *Χανιώτικων Νέων* και η πρότερη απασχόληση στην ιστορική εφημερίδα των Χανίων *Παρατηρητής* έδωσαν πρόσφορο έδαφος στο ζιζάνιο της δημιουργίας που πάντα είχε μέσα του ο Γιάννης Γαρεδάκης, ιδιοκτήτης και εκδότης των *Χανιώτικων Νέων*, έτσι ώστε το Μουσείο Τυπογραφίας να γίνει από όνειρο πραγματικότητα. Ορίστε τι ανέφερε ο ίδιος στην τελετή εγκαινίων του Μουσείου:

«Στο χώρο του επαρχιακού Τύπου βρέθηκα νεαρός, στην ιστορική εφημερίδα *Παρατηρητής* του αείμνηστου πολιτικού Πολυχρόνη Πολυχρονίδη. Θα έλεγα εξ ανάγκης. Δεν το μετάνιωσα. Μάλιστα, μπορώ να πω ότι φάνηκα και τυχερός. Έτσι, ξαφνικά βρέθηκα σ' ένα υπόγειο, στριμωγμένος

Άποψη του Μουσείου Τυπογραφίας. Σε πρώτο πλάνο κοπτική μηχανή του 1870.

σε μια γωνιά, να απομαγνητοφωνώ ειδήσεις — τότε βλέπετε δεν υπήρχαν πρακτορεία, διαδίκτυο κ.λπ. — να κάνω διορθώσεις.

»Κι απέναντί μου, μπροστά στους τυπογραφικούς πάγκους, στις “κάσες” — όπως τις αποκαλούσαμε — με τα γράμματα, οι τυπογράφοι, γράμμα-γράμμα να γραφούν, να συνθέτουν τα κείμενα. Όρθιοι επί ώρες, σχεδόν αμίλητοι, λες και βρισκόταν σε κάποια ιεροτελεστία, γέμιζαν τα συνθετήρια με προτάσεις, τους σελιδοθέτες με ολοκληρωμένα κείμενα και στη συνέχεια με τις σελίδες της εφημερίδας.

»Κούραση και υπερηφάνεια στο τέλος της δουλειάς. Τελευταίο σκούπισμα — χείδεμα το έβλεπα εγώ — της τυπογραφικής πλάκας, της δουλειάς τους, πριν το πιεστήριο μπει μπροστά.

»Κι όλοι να περιμένουν το πρώτο, το δεύτερο, το τρίτο φύλλο. Να πάρουν εφημερίδα τρεις, τέσσερις η ώρα το πρωί και μετά να πάνε για ύπνο. Κούραση αλλά η ικανοποίηση φανερή.

»Ίδιες εικόνες για μερικά χρόνια κι όταν προχώρησα στην έκδοση των *Χανιώτικων Νέων* με τη βοήθεια μερικών φίλων. Τυπογράφοι και λισοτύπες μαζί σε ανήλιαγα υπόγεια και αποθήκες, έδιναν τον αγώνα για κάθε μορφή έκδοσης. Με αγάπη και σεβασμό απέναντι στα άψυχα αντικείμενα της δουλειάς τους...

»Αυτά τα τυπογραφικά αντικείμενα, τα τυπογραφικά μηχανήματα, οι τυπογράφοι, οι χειριστές τους, δεν έπρεπε να ξεχαστούν. Να διατηρηθούν αντικείμενα και μηχανήματα, να τιμηθεί η μνήμη των τυπογράφων-χειριστών, ήταν μια πρώτη σκέψη. Η ιδέα της δημιουργίας ενός Μουσείου

Μουσείο Τυπογραφίας: Χειροκίνητο τυπογραφικό πιεστήριο του 1835. Μοντέλο Hagar Krause γερμανικής κατασκευής.

Τυπογραφίας άρχισε να στριφογυρίζει από τότε, πριν τρεις δεκαετίες, περίπου, στο μυαλό μου.

»Με την πάροδο των χρόνων τα οικονομικά της εφημερίδας χάρη στο αναγνωστικό της κοινό και στους διαφημιζόμενους πελάτες βρέθηκαν σε καλύτερη μοίρα. Και η περιπλάνηση, η αναζήτηση στο θαυμαστό κόσμο της τυπογραφίας, των ανθρώπων της για τη δημιουργία του Μουσείου αρχίζει. Μια αναζήτηση, βέβαια, που δεν θα είχε αποτέλεσμα, αν σ' αυτό το όνειρο και την πορεία δεν γινόταν κοινωνός ο από παλιά φίλος και συνεργάτης Μιχάλης Γρηγοράκης.»

Ένας από τους σημαντικότερους στόχους του Μουσείου είναι να το επισκέπτονται μαθητές, μελετητές, άνθρωποι κάθε ηλικίας, οι οποίοι, μέσα από επιδείξεις, εφαρμογές και ξεναγήσεις έχουν την ευκαιρία να αποκτήσουν ενδιαφέρον, γνώσεις και άποψη για την Τυπογραφία. Ήδη, τα περισσότερα από τα σχολεία του Νομού Χανίων έχουν εντάξει στις εκπαιδευτικές τους εξορμήσεις την επίσκεψη στο Μουσείο Τυπογραφίας.

Και η αναζήτηση μηχανημάτων, υλικών και ντοκουμέντων που αφορούν την τυπογραφία συνεχίζεται. Τα αξιόλογα αποτελέσματά της μαζί με τις δωρεές που πραγματοποιούν κατά καιρούς φίλοι του Μουσείου εμπλουτίζουν τη συλλογή και δημιουργούν την ανάγκη επέκτασης του χώρου, κάτι που αποτελεί τον επόμενο στόχο των εμπνευστών του και που ελπίζουμε ότι θα υλοποιηθεί σύντομα.

Μουσείο Τυπογραφίας: Ποδοκίνητο πιεστήριο του 1895. Στο βάθος, κάσες ταξινόμησης μεταλλικών στοιχείων.

Μουσείο Τυπογραφίας: Μαθητές του ΙΖ' Δημοτικού Σχολείου Χανίων *ἐπι τῷ ἔργῳ*. Ακούραστος δάσκαλος και ξεναγός στην ιστορία της τυπογραφίας ο παλιός τυπογράφος-δημοσιογράφος κ. Γιώργος Μαρουλοσηφάκης.